

12 RÖPIRAT.

Budapest 1885. október 15.

VI. évfolyam

I. füzet.

A regálé-megváltás.

A képviselőháznak f. hó 1-én tartott ülésében Istóczy Győző indokolt interpellációt intézett a miniszterelnökhöz mint belügyminiszterhez, illetve az igazságügyminiszterhez, az italmérési regálejognak megváltása tárgyában.

Hogy jelenlegi kedvezőtlen állami pénzügyi viszonyaink között az állami közvetítés melletti általános megváltás minő nehézségekkel járna, arra nézve gr. Klebelsberg Zdenko a „Függetlenség” f. hó 12-iki számában utalt a gr. Andrássy Manónak, a gazdakörben harmadéve tartott felolvasásában ismertetett adatokra, a mélyek szerint a regálé összértéke Magyarországon . 17 0 millió frt tőkét képvisel, a mely bői a kincstárra, holtkézre, alapítványokra és erkölcsi testületekre 50 millió, a magántulajdonosokra pedig 120 millió frt esik.

Egy ily nagy összegnek államkölcsön útján való előteremtése, mai állami pénzügyi helyzetünkben nem lenne opportunus, még ha lehetséges lenne is; s azért nem marad más hátra, mint elfogadni az istóczy Győző által felajánlott expedienst: t. i. a kisajátítási jognak az italmérési jogot illetőleg a községek részére törvényileg való megadását, vagy, a mi egyre menne ki: fakultatív törvény lenne hozandó, a melyben megállapíttatnának a módozatok, a melyek mellett az egyes községek az italmérési regálejogot a maguk részére megválthatnák; a mely módozat, képviselői körökben az interpelláció megtétele óta élénk megbeszélések tárgyát képezi.

Istóczy Győző e tárgyban tartott beszéde s interpellációja különben következőleg hangzik:

Október 1-ji képviselőházi ülés.

Istóczy Győző: T. ház! Egy interpellációt kívánok a t. miniszterelnök úrhoz mint belügyminiszterhez és illetőleg a t. igazságügyminiszter úrhoz intézni. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt azonban interpellációmát előterjeszteném, engedje meg a t. ház, hogy azt röviden indokolhassam.

Azon nagyobb szabású reformok között, melyeket a közvélemény régóta sürget, bizonyára nem utolsó helyet foglal el az italmérési regáléjognak a megváltása oly értelemben, hogy az italmérési jog mindenütt az illető község tulajdonába jusson.

Az italmérési jognak az egész országban egyszerre való megváltása azonban csak állami közvetítés mellett történhetvén meg, az államra nézve egy nagymérvű pénzügyi operációt tenne szükségessé, s eképp az állami közvetítés melletti általános megváltás, belátom, jelenlegi pénzügyi viszonyaink között nehezen lenne keresztül vihető.

Mindazonáltal az italmérési jog megváltásának keresztülvitelét oly kiváló közérdekek, a nemzet oly fontos érdekei követelik, hogy a megváltás keresztülvitelének kérdését tanulmányozni, az adatokat összegyűjteni s az előmunkálatokat megtenni, addig is, a míg pénzügyi helyzetünk a megváltás eszközésére szükséges pénzügyi műveletet megengedi, – időszerű és szükséges lenne.

Azonban addig is, a míg az állami közvetítés melletti általános megváltásra reá kerülhet a sor, – e megváltást lehetővé lehetne tenni oly egyes községekre nézve, a melyek azt eszközölni óhajtják, s abban az anyagi helyzetben vannak, hogy ezt tehessék.

Azt hiszem fölösleges bővebben fejtegetnem azon eminens közérdeket, a mely a korcsmáltatási jognak a magánregáletulajdonosokról a községekre mielőbb való átszállásában fekszik. A magánregáletulajdonosok – a kik közé, a községek kivételével, a jogi személyeket, erkölcsi testületeket is értem, – a regálé bérbeadásánál egyéb tekinteteket nem igen szoktak szem előtt tartani, mint azt, hogy ki fizet több haszonbért? Ezen az utón aztán a korcsmák legnagyobb része az országban zsidók kezébe került, a kikkel a keresztény korcsmárosok már csak azért sem versenyezhetnek, mert a zsidó korcsmárosok nemcsak azzal csinálnak maguknak több jövedelmet, hogy – mint a tapasztalás országszerte tanúsítja, – hamisított s hozzá egészségellenes, sőt mérges anyagokkal vegyített italokat adnak a keresztény közönségnek; hanem a falusi zsidókorcsinárosra nézve a korcsma nem egyéb mint népfosztogató uzsorás pénzügyi operatióinak a comptoirja, (Úgy van! Úgy van! a balközép és a szélsőbal különböző padjain.) a hol a szeszes italokkal elbutított és demoralizált falubeli lakosokat hálójába keríti; de a zsidó korcsma egyszersmind orgazdatánya is, a hová vándorol minden lopott jószág a faluból. Mindezen dolgokkal a magánregáletulajdonos nem igen szokott törődni, csak rendesen fizesse neki a zsidó korcsmabérlő a magas haszonbért.

Ellenben, ha az italmérési regálejog a községnek a tulajdonában van, a korcsmabérlő kezelése és ellenőrzése a községet, tehát egy, a közérdeket is szem előtt tartó erkölcsi testületet illeti; s ha ez e részbeni kötelességeit teljesíteni elmulasztaná, ott van a felettes közigazgatási hatóság, a mely megfelelőleg intézkedhetik.

Az italmérési regálejogot tehát mielőbb a községek kezébe juttatni, eminens közérdekek: közegészségügyi, közrendészeti, közigazgatási s közerkölcsiségi tekintetek egyformán sürgetőleg követelik. (Igaz! Úgy van! a bal és szélsőbal némely padjáról.)

S erre nézve egy igen egyszerű expediens is állana rendelkezésünkre. (Halljuk!)

Tudjuk ugyanis azt, hogy kisajátítási törvényünk szerint a kisajátítási jog közérdekből ma már igen széles alapon nyer alkalmazást. Hogyha pedig kisajátítási törvényünk a kisajátítást községekben megengedi új utcák és közterek nyitására, közdülutak létesítésére, közfürdők, valamint a köztisztaság és közegészség céljából tervezett csatornák előállítására stb., sőt kivételképen még szépítési tekinteteből is: akkor nem látom át, hogy a közérdek szempontjából miért ne lenne megengedhető az italmérsi regálejog tulajdonának a, kisajátítása is oly községek részére, a melyek e kisajátítást óhajtják.

S én azt hiszem, hogy ezen kisajátítási jognak a községek részére való megadása igen sok vagyonos községet arra indítana, hogy a kisajátítási eljárást kérelmezze; s ekkép rövid évek múlva jó részben meg lenne oldva ezen annyiszor ventilált égető kérdés is; mert akkor már a még kisajátítatlanul maradt italmérsi jogosítványoknak állami közvetítés melletti megváltása céljából az államnak sokkal kisebb mérvű pénzügyi miveletet kellene keresztül vinnie.

S ez eszme megvalósítására nem is lenne egyébre szükség, mint az 1881: 41. tcikkben foglalt kisajátítási törvény pótlásául egy rövid törvénycikkre, a melyben a kisajátítási jog közérdekből való megadásának eseteihez hozzáadandó lenne az italmérsi regálejog tulajdonának a községek által való kisajátíthatása esete is.

Az 1881: 41. tcz. máris intézkedik a vasutak részére az italmérsi jognak ideiglenes kisajátításáról, s így e törvény keretében már ez okból sem lenne heterogén alkatrész az italmérsi jog tulajdonának a községek által való végleges kisajátítása. Ugyanezen törvényben a kisajátítási eljárás is minden részleteiben már megállapítva lévén, ezen eljárás az italmérsi jog tulajdonának a községek által való kisajátítása eseteiben is egészben alkalmazást nyerhetne.

Egyúttal azonban elvül kimondandó lenne az is, hogy, a hol a község egyszer már tulajdonában van az italmérsi jognak, e jogot a község többé el nem idegenítheti.

A kisajátítási jognak az italmérsi jog tulajdonát illetőleg a községek részére törvény útján való megadása tehát, nézetem szerint a leg-egyszerűbb s legegyszerűbb expediens lenne arra nézve, hogy addig is, a míg az állami közvetítés mellett országsszerte leendő megváltás keresztülvihető lenne: az italmérsi regálejognak a községek kezébe mielőbb való jutását eszközölhetnénk.

Ezen indokolásomnak előrebocsátása után a következő interpellációt vagyok bátor előterjeszteni: (Halljuk! Olvassa:)

Interpellatio a t. miniszterelnök úrhoz, mint belügyminiszterhez és illetőleg a t. igazságügyminiszter úrhoz.

Tekintve azon fontos közegészségügyi, közrendészeti, közgazdasági és közerkölcsiségi érdekeket, a melyek az italmérsi regálejognak a jelenlegi magán regáletulajdonosokról a községekre mielőbb való átszállását sürgetőleg követelik, a következő kérdéseket intézem:

1. Foglalkozik-e a t. miniszterelnök úr mint belügyminiszter az italmérsi regálejognak állami közvetítés mellett a községek részére leendő általános megváltása kérdésével?

2 Van-e kilátás arra, hogy ezen állami közvetítés melletti általános megváltás a közel jövőben keresztülvihető leendő?

3. Addig is, a míg az állami közvetítés melletti általános megváltás keresztül vihető lenne, nem látnák-e a t. bel- és igazságügyi miniszter urak czélszerűnek, a mielőbbi részleges megváltást oly módon eszközölhetőnek, hogy a kisajátítási jog az italmérési jognak tulajdonát illetőleg a községek részére törvényileg megadassák?

Egy magyar nemzeti ünnep.

Komlóssy Ferencz egy nagyérdekű interpellációt terjesztett elő a f. hó 10-ki képviselőházi ülésben, Sz. István király napjának törvény útján nemzeti ünnepnappá leendő tétele tárgyában.

Egy magyar nemzeti ünnepnek a kreálása melletti érveket Komlóssy úgyis eléggé kifejtette, s azért e helyütt csak azon ellenvetésekre reflektálunk, a melyeket némelyek, köztük a Komlóssy beszédébe belekiáltozó Thaly Kálmán is, felhoznak az István-napnak nemzeti ünnepnappá tétele ellen.

Az a körülmény, hogy I. István magyar királyt a katholika egyház mint szentet tiszteli, egyáltalán nem lehet akadály arra nézve, hogy a hazában élő többi keresztény felekezetek ez ünnepet, mint az első magyar királynak, I. Istvánnak napját üljék meg, – azon I. István király emlékezetére, a kinek köszönheti a magyar nemzet, hogy az európai keresztény népcsaládba való bevezetésével, megóvta őt attól a sorstól, a tnelly sors érte a pogány hunnokot és avarokat, s érte a legutóbbi századok alatt a törököket, hogy t. i. Pannónia földjéről kiűzettek.

Thaly Kálmán úgy látszik Árpád emlékezetét szeretné nemzeti ünneppel megünnepeltetni; s Árpád iránti lelkesedése őt arra az igazságtalanságra ragadja, hogy I. István király ellen valódi fanatikus gyűlöletet árul el minden alkalommal.

Ezzel a nevetséges caprice-szal Thaly csak mosolyt kelthet mindenkinek az ajakán; mert hisz utóvégre is, a ki tiszteli I. István királyt, tiszteli Árpádot is, a ki megkezdte azt a munkát, a melyet utóda s ivadéka I. István befejezett, s évszázadokra, sőt évezredekre véglegesített. Csakhogy mi, a midőn nem Árpádnak a (kalendáriumban nem is létező) napját, hanem I. Istvánnak a haza polgárai nagy része által már eddig is évenként egyházi ünnepként megtartott napját akarjuk nemzeti ünneppé deklaráltatni, – e napon a mindnyájunkkal közös magyar kereszténységnek, az I. István király által megalapított európai keresztény magyar czivilizációnak az ünnepét is megülni akarjuk, – a mit, az európai czivilizációt fenyegetett pogányhitű Árpád emlékezetének a megülésével nem tehetnénk, a ki hozzá hó-

dító is levén, a hazában élő többi nemzetiségek előtt nem oly rokonszenves egyéniség, mint I. István király, a ki felülrá még azon politikai elvet is vallotta, hogy csak azon ország erős és hatalmas, a melynek több nyelvű lakosai vannak.

Minden kegyeletünk mellett tehát a hazaszerző Árpád apánk iránt, mi, Thaly úrral és társaival szemben, I. (szent) István király napját véljük a legalkalmasabbnak arra, hogy a politikai magyar nemzet nemzeti ünnepnapjává avattassák.

Komlóssy Ferencz e tárgyban tartott beszéde és interpellációja a következőleg hangzik:

Október 10-ki képviselőházi ülés

Komlóssy Ferencz: T. ház! (Halljuk!) Szt. István első királyunk Magyarország összes intézményeit keresztény alapra fektette. (Úgy van! a bal és szélső baloldal némely padjain.) Ennek köszönhetjük Magyarországnak fenállását, ennek köszönhetjük azt, hogy néhány év múlva Magyarország ezredévés fenállását fogjuk megünnepelni. (Helyeslések a szélsőbalon.)

Thaly Kálmán: Árpádnak köszönjük! Nem kell meghamisítani a történetet! (Zaj és derűtség. Halljuk!)

Komlóssy Ferencz: Ha valaki van hivatva, t. ház, méltányolni szt. István király érdemeit, úgy a t. ház, mint törvényhozó testület az, mely törvényhozó testület mintegy őre azon keresztény eszméknek, melyeket ő letéteményezett. (Úgy van! a bal és szélsőbal némely padjain.) Mert csak ezen keresztény nemzeti eszmék alapján tehetjük Magyarországot nagygyá, annak népességét boldoggá. (Úgy van! a bal és szélsőbaloldal egyes padjain.) Én, mint a mérsékelt ellenzéki antiszemita párt tagja, kötelességemnek tartom ez alkalommal a miniszterelnök urat, illetve a cultusminiszter urat megkérdezni, hogy mily stádiumban van azon ügy, mely néhány év előtt már az országgyűlés elé került, de nem tudom mily okoknál fogva halasztást szenvedett. Tudomásom van arról, hogy a kormány igenis nagy jóakarattal nyúlt ezen kérdés elintézéséhez, de nem tudom csodálkozásomat eltitkolni a felett, hogy találkozott azon időben a tisztáninneri superintendentianak egy kiváló műveltségű tagja, ki a cultusminister úr leiratára azt válaszolta, hogy igenis azért nem hajlandók ők szt. István napját törvény útján megünnepelni, miután ők a szenteket nem imádják.

Thaly Kálmán: Bizony nem! (Nagy derűtség.)

Komlóssy Ferencz: Nem tudom, ezen csodálkozzam-e inkább, vagy pedig a tisztelt cultusminiszter urnák akkori magaviseletén, aki vagy nem tudta, vagy nem akarta megmondani azt, hogy igenis mi katliolikusok sem imádjuk a szenteket, hanem tiszteljük, (Úgy van!) s bizonyára e tiszteletnek nagyobb értelme van, mint annak a tiszteletnek, melylyel a liberálisok Garibaldik vagy mások iránt viseltetnek, s e tiszteletet még ingökre és csizmájokra is kiterjesztik.

T. képviselőház! Óhajtom, hogy a keresztény magyar nemzetnek legyen nemzeti ünnepe azért, hogy legyen egy nap, melyen a keresztény felekezetek kezét fogva, nyíltan ünnepeljék a kereszténység diadalát, és védekezzenek a zsidóság és szabadkőművességgel szemben, a mennyiben

a tapasztalat mutatja, s a „Kelet” című lap leleplezései mustrálják, hogy a szabadkőművesség a zsidósággal szövetkezve behatol a t. házba is, és quasi domináló szerepet foglal el. (Mozgás jobbfelől.)

Óhajtom egy általános nemzeti ünnep létrehozását, a melyen a keresztény felekezetek egymásnak kezet nyújtva, felekezeti féltékenység nélkül közös erővel munkálkodjanak a pogánynál pogányabb zsidó-szabadkőműves áramlat ellen. És ha ez lehetséges, t. ház, inkább lehetséges most, mint ezelőtt pár évvel, hogyha a zsidóság nem állana ellen a miniszterelnök úr akkori inteniójának. Midőn ezen szabadkőműves-zsidó áramlat, mely a hosszúnapot oly magasztosan ünnepelteti meg, hogy kormánypárti lapok egész hasábotak tudnak írni a zsidók buzgólkodásáról, – midőn a zsidók a hosszúnapot oly buzgón ünneplik meg, hogy a „Nemzet” t. szerkesztősege egy hordárra sem tud akadni egész Budapesten: ép akkor azt látjuk t. ház, hogy a zsidóság profanálja a keresztény ünnepet, szt. István napját, és baromi munkát végeztet keresztény rabszolgáival. (Úgy van! balfelől.)

T. ház! Midőn egyrészt és különösen a zsidóságot okolom a miatt, hogy a keresztény-magyar nemzet nem ünnepel nemzeti ünnepet; másrészt nyíltan sajnálatomat kell kifejeznem, hogy az irányadó körök, a t. kormány első férfiai, a miniszter urak is, valahányszor nemzeti ünnepet kellene ülni, akkor az egyik Ostendóbe, a másik tanulmányútra készül. (Derűtség.) Azon óhajomnak adok kifejezést, t. ház, hogy a t. miniszterelnök úr ezen ünnepen, melyet ő elvileg helyesel és jóváhagyott akkor, midőn megbízta Trefort miniszter urat, hogy értekezzék a többi felekezetekkel, ő ostendálja magát Budapesten és ne Ostendében; a t. cultusminiszter úr pedig tanulmányozza akkor idehaza a vidékről felránduló tanítók nyomorúságos helyzetét.

Trefort Ágost vallás- s közoktatási miniszter: Azokat úgyis ismerem. (Derűtség.)

Komlóssij Feencz: Ezek alapján bátor vagyok interpellatiómat a t. miniszterelnök úrhoz, mint belügyminiszterhez, úgyszintén a t. cultusminiszter úrhoz beterjeszteni, a mely a következőképen hangzik:

Interpelláció a t. miniszterelnök úrhoz mint belügyminiszterhez és a t. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

Tekintettel azon kegyeletre, melylyel a magyar nemzet a keresztény magyar állam megalapítója, sz. István első apostoli királyunk emléke iránti viseltetik, a mely magyar állam néhány év múlva ezredéves fennállását ünneplendi;

tekintettel továbbá arra, hogy egy általános nemzeti ünnepnek a törvényhozás útján való behozatala, a haza polgárai között való szolidaritás érzetének ápolására s ekkép a magyar állameszmének megerősödésére lényegesen befolyyna;

s tekintettel végül arra, hogy más civilizált, szabad nemzetek is, történelmük legkiválóbb eseményeinek évfordulóját általános nemzeti ünnepként ülik meg;

kérem a t. miniszterelnök urat mint belügyminisztert és a t. vallás- és közoktatási miniszter urat:

Valjon szándékoznak-e, s ha igen, mikor, törvényjavaslatot beterjeszteni az iránt, hogy sz. István király napja általános nemzeti ünnepé deklaráltassék?

Angelo de Gubernatis könyve Magyarországról

Gróf Angelo de Gubernatis, tekintélyes olasz publicista, a magyar akadémia külföldi tagja, a folyó év első hónapjaiban Magyarországra jött, hogy itt a viszonyokat személyesen tanulmányozva, egy, hazánk és nemzetünk valódi képét feltűntető munkában megismertessen bennünket a külfölddel.

Ezer magyart volt felveendő, a lapok tudósításai szerint, megírandó munkájába. Hogy az ezer „halhatatlan” soraiban helyet foglalhassanak, volt nagy sürgés-forgás különösen a mi sornalistszáink között, a kik formális ostrom alá vették de Gubernatis-t, és szokás szerint mást alig engedtek hozzáférni, mint zsidót, zsidóbarátot és szabadkőművest.

Ily kép megdolgozva a talián grófot, egész biztosra fogták, hogy munkája filozemita irányban lesz tartva, s a „Nemzet” máris fenyegetődzött, hogy mint fogja majd elítélni Angelo de Gubernatis, megírandó nagy munkájában, az antiszemitákat.

Ezen biztos föltevésben ütötték is a megjelenendő munka mellett a reklámdobot zsidó és zsidós lapjaink. S ime! megjelent de Gubernatis könyve – és lőn mélységes hallgatás a zsidó és filozemita táborban! Egyetlen magyar lap se emlékezett meg a pedig előre monumentálisnak hirdetett munka megjelenéséről.

S ugyan mi lehet az oka a zsidó és zsidólapok ezen hirtelen érzelm változásának? Egyszerűen az, mikép távol attól, hogy filozemitikus szellemben lenne tartva a munka, – ellenkezőleg de Gubernatis a kemény igazságok egész sorozatát vágja a zsidók fejéhez, úgy, hogy több oly véleményt nyilvánít, a minőket csak radikális antiszemita ajkáról lehet hallani. Pedig Angelo de Gubernatis egyik antiszemita képviselővel se beszélt; de ezek közélébe se jöhettek volna, mert egész ittléte alatt előszobájában a zsidók és zsidóbarátok formális strázsát állottak, nehogy kívülük valaki más is érintkezhessek vele s más oldalról is kaphasson információkat, mint tőlük.

De Gubernatis azonban egy, a zsidókat nem teljesen ismerő ember hibájába esett, azt gondolva, hogy ha a zsidók fölött a, habár kemény igazságokat, de végre is való igazságokat elmondja is, – ha a nyílt antiszemiták ellen fordul, amint ezt egy passusában teszi, – ez által a zsidók jó indulatát megtartja magának. Hiu képzelgés. így jár mindenki, a ki objectiv akar maradni a zsidókkal szemben is, és perhorreskálja azt, hogy őt antiszemitikus hajlamok vezetik; mert a zsidók, daczára nekik tett con-

cessióiknak, csak úgy agyonhallgatják munkájukat, mint akármely nyílt antiszemita munkáját agyonhallgatnák; mert a zsidó a róla mondott igazságos kritikát sem tűri, lévén a zsidóság – amint azt épen ma öt éve, az 1880. októberi füzetünkben is megírtuk: – „kritikán aluli.”

Angelo de Gubernatis munkáját, a „La Hongrie politique et sociale”-t (A politikai és társadalmi Magyarország) azonban, ha a zsidók és zsidós lapok agyonhallgatják, – ez reánk antiszemitaakra nézve ellenkezőleg indok legyen arra nézve, hogy viszont mi e munkát teljes erőnkből felkaroljuk. S azért melegen ajánljuk azt a francia irodalommal foglalkozó t. olvasóink figyelmébe. A mű megjelent Florenczben Pellas J.-nél, s megrendelhető Budapesten a többi között Eggenberger könyvkereskedésében is. Előfizetési ára 3 frt volt.

Angelo de Gubernatis a képviselőház nevezetesebb tagjait elősorolva, rokonszenvesen megemlékezik röviden több antiszemita képviselőről is; nevezetesen báró Andreánszky Gáborról, Istóczy Győzőről és Zimándy Ignácziól; ugyszinte Onody Gézáról, Vadnay Andorról, stb.

A mi azonban de Gubernatis munkáját előttünk kiválólag érdekessé teszi, – az a „La question sémitique” (A szemita-kérdés) című fejezet, a melyet alább majdnem egész terjedelmében közlünk.

S most, mielőtt a mű e részét, néhány lényegtelen pont elhagyásával, egész terjedelmében közölnénk, még csak azon óhajunkat fejezzük ki, hogy vajha minden neves külföldivel, a kit a zsidók és zsidóbarátok Magyarországra czitálnak, a végből, hogy eliteltessék vele a magyar antiszemitizmust, – a zsidók és zsidóbarátok szintoly alaposan felülnének, a mint alaposan felültek gróf Angelo de Gubernatissal.

Angelo de Gubernatis könyvének imént említett fejezete eként szól:

„A szemita-kérdés.

A jelenleg Magyarországon található izraeliták száma némelyek szerint 600,000, mások szerint pedig 800,000 lenne. Sőt vannak írók, a kik azt állítják, hogy ez a szám egy millió felülre rüg. Ezek az eltérések csodálkozásba ejthetik az embert. Első tekintetre úgy látszanék, hogy a statisztikának egy való számot kellene adnia s azt venni számításai alapjául. A jelen esetben azonban nem a statisztika a hibás, mert nehéz, sőt lehetetlen biztonsággal meghatározni azt: ki zsidó, ki volt zsidó s már nem az, ki még fél-zsidó s ki csak fél-keresztény? Vannak kikeresztelkedett izraelita családok; vannak mások, a melyekben az apa zsidó, a fiú pedig keresztény. Ezenkívül van egy bizonyos számú leplezett és magyarizált zsidó, a kik gondosan titkolják eredetüket. A

statisztika tehát gyakran tévedhet a zsidó ügy mint a magyarok számának pontos meghatározásában.

De akármint álljon is a dolog, nincs ország Európában, a hol a zsidók, a keresztényekhez arányítva, oly nagy számban lennének mint Magyarországon. Még elfogadva a kisebb számot is, az izraeliták még mindig azon arányban lennének mint 1 a 8-hoz. Budapest városában, ez az *arány* a magyar társadalomra nézve nyugtalanító módon növekszik, mert Magyarország fővárosában, mint mondják, három keresztényre egy zsidó esik. A dolog annál aggasztóbb, mert a statisztika azt is tanúsítja, hogy a halandóság az izraeliták közt kisebb, mint a keresztényeknél. Ugyanis, az 1880-81.*) évek statisztikája a következő számokat adja az öt éven aluli gyermekek halandósága fölött:

24,000 katolikus gyermek közül meghalt	4,597
1,800 lutheránus „ „ „ „	279
1,818 kálvinista „ „ „ „	300
7,937 izraelita „ „ „ „	587

E számok szerint bebizonyítva lenne az, hogy a katolikusoknál a gyermekek körülbelül oly arányban halnak el mint 2:10, az izraelitáknál pedig mint 1:10. Egy másik táblázat kimutatja, hogy 10,000 születés közül 1881-ben a katolikusoknál 509 halva született gyermek volt, és csak 98 az izraelitáknál; 203 korai szülés a katolikusoknál, s csak 46 az izraelitáknál. Ez arányok valóban nyugtalanítóknak tűnnek fel előttünk Budapest városára nézve, a hol a 80 vagy 100 ezer jelenleg létező zsidó néhány év múlva megkétszereződéssel s többségre jutással fenyeget.

De van egy másik statisztika is, a melynek még inkább aggasztania kellene a magyarokat.

Budapest elemi iskoláiban az 1881. év statisztikája szerint 84 katolikus és kálvinistával szemben 28 zsidó tanuló volt. Ha tehát a zsidók jelenleg Budapest város népességének mintegy $\frac{1}{4}$ részét teszik, úgy az elemi iskolákban már többen vannak egy negyed részénél.

Budapest polgári iskoláiban, a melyek az elemi iskolák kiegészítőit képezik, 581 katolikus-, 51 lutheránus- és 36 kálvinista fiúval szemben 396 izraelita fiú volt. Úgyszinte 710 katolikus-, 62 lutheránus- és 44 kálvinista leánykával szemben volt 753 izraelita leányka! A gimnáziumokban 1,163 katolikus-, 209 lutheránus- és 226 kálvinista tanuló mellett volt 884 izraelita tanuló; a reáliskolákban 773 katolikus-, 72 lutheránus- és 40 kálvinista tanuló mellett volt izraelita tanuló 720!

E hiteles számadatoknak nincs szükségük kommentárookra. Ezek azt bizonyítják, hogy az $\frac{1}{4}$ rossz arány, a mely a lakoságnál áll, megszűnt, ha tekintjük a középiskolák népességét, a hol a zsidók már nem $\frac{1}{4}$ -ét, hanem körülbelül felét teszik ki a tanulók számának. Az elemi iskolákban, a hol az iskoláztatás egyformán kötelező az egész lakosságra nézve, látjuk, hogy a többi felekezet gyermekeinek egy része kivonja már magát oly módon, hogy az izraeliták aránya ott növekvőben van. Ez az arány azonban gyökeresen megváltozik, amint áttérünk a kötelező iskolákról a facultatív iskolákra. Míg számos keresztény atya gyermekeit

*) Körösi, Die Sterblichkeit der Stadt Budapest in den Jahren 1876-1881. Berlin, 1885.

csak elemi iskolai taníttatásban részesíti, a zsidók, a kik ezzel nem elégsznek meg, fiaikkal végig járatnak minden iskolát, beleértve az egyetememet is; mert a zsidó minden áron felvergődni törekszik. A polgári iskolákban, mint mondánk, az izraelita leánykák majdnem oly nagy számmal vannak mint a felekezetükbeli fiúk; a felsőbb iskolákban pedig az izraelita leányok többségben vannak. De többet mondunk. A polgári iskolákban és a középiskolákban, a melyekben megfordultunk, mikor a tanár kérdezte, hogy ki felelne meg az általa teendő kérdésekre, majdnem mindig egy izraelita fiú vagy leány volt az, a ki legjobb feleleteket adott, minek utána jobb kezének első három ujját felemelte és mozgatta, annak jeléül, hogy ő kész a tanár kérdéseire felelni. A többi felekezetek tanoncza-inál mindig több félénkségét és tartózkodást tapasztaltunk. Lehet, hogy ezek kevésbé jól is voltak elkészülve. A zsidó bizonyára nem azért jár az iskolába, mert a divat és az illendőség úgy hozza magával, hanem azért, mert ezt érdekében állónak találja. Tudja ezt gyermekkorától fogva; azért a nyilvános iskolákban rendszerint nagyobb buzgalommal és állhatatossággal tanul, mint keresztény pajtásai. Vigyázzunk tehát!

Ha nem akarjuk, hogy a zsidók kényelmetlen többséggé váljanak Budapest társadalmában, módot kell keresni arra nézve, hogy megakadályoztassék az iskolákban való többségre jutásuk. A nagy, a valódi veszély a keresztényekre nézve itt rejlik; de az orvoslás közel áll és könnyen alkalmazható. Természetesen nincs arról szó, hogy a zsidóknak megtiltassék a nyilvános iskolák látogatása; hanem az iskolákba nagyobb számú keresztény gyermeket kell küldeni, (A melyik szülő ezt teheti, az ügyis megteszi; de sokakat a zsidóság okozta nyomora akadályoz meg ezt tenni. – Szerk.) s ezeket buzdítani kell arra, hogy Izrael fiait egy nemes versenyben legyőzni törekedjenek. Amit mi Budapest iskoláiban észleltünk, nem egy megjegyzésre készített bennünket. Ugyanis szomorúan emlékeztünk arra, hogy minő értelemnélküli volt az a hadjárat, a melyet az antiszemita a képviselőházban és a felsőházban vittek arra a célra, hogy a rabbinus kizárassék a felsőházból, – a midőn egy sokkal nagyobb veszély fenyegeti magában Magyarország fővárosában a magyar társadalom szervezetét, s a midőn Tisza úr úgy az egyik, mint a másik veszély fölött souverain módon gúnyolódott azzal, hogy a törvényhozóknak értésükre adta, miként nem tudván a zsidókat behozni a kiváltságok ősi kapuján, majd behozza őket a miniszteri kinevezés ablakán vagy lyukán.

Az 1874-75. év első félévében, a budapesti egyetemen 2466 hallgató közül volt 1331 róm. katolikus, 55 görög-katolikus, 88 keleti görög, 326 kálvinista, 196 lutheránus, 4 unitárius, 523 izraelita. Az izraeliták tehát, ezelőtt tíz évvel, körülbelül egy ötödrészt képezték a magyar főváros egyeteme hallgatói számának. Az 1882-83. tanév első felében, ugyanezen egyetemen, 3272 hallgató közül volt 1370 róm. kath., 70 görög-kath., 105 keleti görög, 426 kálvinista, 348 lutheránus, 12 unitárius, 937 izraelita! Az 1883-84. év első felében, 3359 hallgató volt, s ezek közül volt római katolikus 1312. görög-katolikus 71, keleti görög 94, kálvinista 480, lutheránus 339, unitárius 7, izraelita 1066. A számok e növekvése ez utóbbiakra nézve ékesen szóló. Bizonyítja ez azt, hogy a budapesti egyetem hallgatóinak közel egyharmada az izraeliták által van képviselve, és hogy ezen arány folyton növekedvén, minden

valószínűség szerint ezt az egyharmadot tíz év múlva felerészre nőni fogjuk látni. Az orvosi és jogi tanfolyamok leginkább vannak látogatva az izraeliták által. A múlt év első felében a jogegyetemen beírt izraeliták száma 385 volt; az orvosi egyetemen pedig 617-en voltak. Ezek a tanfolyamok nyitják meg az utat a vagyon, a politika, a társadalmi befolyáshoz s gyakran még a nemességhez is. Az izraeliták, megértve ezt hévvel vetették magokat ezekre a pályákra, s kitartanak azokon oly macacssággal, a mely méltó volna arra, hogy a keresztények is utánozzák. Ha a zsidóknak ezen egyetemi versenyében veszély rejlik, ez a veszély különösen fenforog Magyarország fővárosára nézve. A kolozsvári egyetemen a múlt év első felében 477 hallgató közül nem volt több 29 izraelitánál, vagyis körülbelül a hallgatók mintegy $\frac{1}{16}$ részénél. Tehát azt kell következtetnünk, hogy a budapesti egyetemet látogató izraelita hallgatók legnagyobb részét maga Budapest városa szolgáltatja, a mi Izrael népére nézve valódi diadal, de a mi bennünket igen fájó elmélkedésekre kényszerít. Ha Esztergom városát a magyar Rómának nevezték el, ha Debreczent Magyarország Genfjének nevezik, – nem sok idő múlva Budapestet a magyar Jeruzsálemnek vagy a zsidók Athénjének fogják elnevezni. S akkor sok magyar ember méltán azt a kérdést fogja önmaga előtt felvetni, hogy ugyan érdemes volt-e azért kormányt bukattatni s oly nagy lelkesedéssel üdvözölni Magyarország újjászüetését egyedül azért, hogy mindez majdnem kizárólag a zsidók javára essék.

Ezen megjegyzéseink olvasóink némelyikét tévedésbe ejthetné, azt a hitet kelthetvén bennünk, hogy mi, egy méltatlan előítélet folytán, állást foglalunk a szemiták ellen. Sietnünk kell tehát annak a kijelentésével, hogy mi semminemű személyes elfogultsággal nem viseltetünk Izrael utódai ellen. Mi nem félünk a zsidóktól mint egyénektől; de a midőn tömeggé válnak, egy tevékeny és mozgékony tömeggé, aggodalmunk komoly lesz. Ha lenne még a földön egy gazdag, termékeny ország, a mely egy egész népet táplálni képes volna, a mi eszményünk ezen, Európában nomáddá vált keleti népet illetőleg az lenne, hogy neki adnánk osztályrészül ezen tájat, minden korlátozás nélkül, alakítva ott egy hatalmas izraelita államot. De ez a hajdan szétszórt és üldözött nép, a mely még: zsidó akar maradni, és elárasztja Budapesten a keresztény társadalmat* a melyet kizsákmányol, kifosztogat, tönkre tesz, a melynek elfoglalja hivatalait, bitorolja czímeit, napról-napra kevesbíti erejét és befolyását, – ez a nép, rendkívüli számerejénél és merészségénél fogva elkeserít bennünket, s a magyarok iránti érdeklődésünknel fogva a védelem és fellázadás legitím érzelmeit kelti fel bennünk.

Az izraelita nő rendszerint szép, szeretetreméltó és csábító. A zsidó férfi értelmes, ravasz, intrigans, vállalkozó és állhatatos, mind kitűna tulajdonságok a siker elérésére. A zsidó mindig tudja, mit akar, nem túlságos formalista, és nem igen válogatós a célra vezető eszközökben. A keresztényre nézve a becsület lényeges dolog; a zsidó el lehet éneikül is. A hízelgő, csúszó-mászó, csaló zsidó nincs elveszve a zsidó társadalom becsülésében; mikor a célhoz jutásról van a szó, tud türelmes lenni és szembe szállani a fáradalommal, megvetéssel, visszautasításokkal. Újra meg újra hozzá lát a dologhoz, és a mit egyszer megfogott, azt többé el nem ereszi. A mint kilesett magának valamely zsákmányt nem ereszi azt többé szem elől, s hálót minden irányban kivette, lesben

marad mindaddig, a míg csak kezeibe nem kerül. Ha valamely szalonban, a hol egy magyar és egy zsidó állanak, csak egy üres szék van, legyünk meggyőződve, hogy a zsidó lesz az első, a ki leül. Ha valamely előkelő személyiség belép a szalonba, és senki se meri megszólítani őt, biztosak lehetünk benne, hogy az első, a ki megszólítja, s legyen ez akármily nyelven, az izraelita lesz. Tán össze-vissza kever minden nyelvet, a melyeket tör-mar, de nincs egy nyelv se, a melyen alkalmilag ne merne beszélni. Általános szabály, hogy az izraelita nem épen egy hős a veszély közepette, de, a mikor nem veszélyezteteti se az életét, a mely neki drágább a becsületénél, se pénzét, a mely neki drágább az életénél, minden egyebet kockára tesz és minden egyében túlteszi magát hallatlan könnyedséggel és merészséggel. A zsidónak rendszerint nagy házi erőneyei vannak, s a midőn érdeke nem áll a kockán, ő szintoly jó gyerek és szintoly kedves ember lehet, mint a legjobban nevelt keresztény. De ha megkísérli tetszeni, ezt azért teszi, mert szeretetreméltóságából valami profitot remél húzni. A keresztény embernek platonikus gyöngédségei előtte zöldségeknek és gyengeségeknek tűnnek fel, s mivel bizonyára nem ő találta fel a lovagiasságot, nehezen fogja fel ezt. Azt nagyon is átlátja, hogy a kellemességet szintúgy hasznosítani lehet, a mint hasznosítani lehet az álnokságot, de mindig s egyedül csak a kítűzött cél elé-rése szempontjából. Zsidó szempontból a loyaltás, a nyíltság és a nemes-lelkűség nem kívánatos erények, de ragyogó formák, kényelmes eszközök, a melyeket okkal-móddal néha hasznosítani lehet, de a melyek nem szükségesek, hogy a zsidó természet lényeges és kiegészítő részét képezzék. Az izraelita mint üzletember, mindenben opportunistá; leghűbben azt a kormányt szolgálja, a mely, számos kompromissumai által, legtöbb utat hagy nyitva a zsidó részére, amelyeken ez elláthatja apró üzleteit, a melyek azután a nagy üzletekre vezetnek.

Természetesen, ezen ítéletünk mellett, a mely nem egészen szolgál előnyére a Magyarország fővárosában összezsúfolt zsidó népnek, – ezt a maga egészében véve, – tekintetbe kell venni a kivételeket, a minőket találhatni nemcsak a liberális foglalkozási ágakban és a sajtóban, hanem ü banküzletben és a kereskedelemben is.

De, eltekintve ezen nemes és nem épen ritka kivételektől, tagadhatatlan, hogy a zsidók nagy tömege a keresztényeknek nem egy oktatást és követendő példát ad az erélyre, a munkaszeretetre, a kitarásra, következetességre, tudományszomjra és a gyakorlati érzékre, a melyek ezt a fajt jellemzik.

Mi azonban előre látjuk, hogy ezen gyakorlati érzék túlságos mennyiségének a következménye az lesz, hogy a zsidó elem túlsúlyra fog vergődni a keresztény elem fölött Magyarország fővárosában. Konstatálva ezen zsidó dagály eláradását, – hacsak nem akarjuk a magyar nép fokozatos kipusztulását Budapesten, még maguknak az izraeliták apologetáinak is kívánniok kell, hogy ez utóbbiak szétszórva legyenek különböző helyeken, a magyarországi és erdélyi városokban és falvakban, hogy mindenütt kisebbség legyenek és semmikép se változtassák meg az ország nemzeti phyziognomiáját. Ha a százezer izraelita továbbra is Budapesten összezsúfolva marad, az ő vonzerejükkel, fészerejükkel és önfentartási erejükkel, tíz év múlva körülbelül kétszázezeren lehetnek, vagyis kétszerannyian mint most vannak Budapesten, és húsz év múlva Buda-

pestnek háromnegyedrészét hatalmukba kerítik. Nem arról van szó tehát, hogy a zsidók Magyarországból kiűzessenek, hanem hogy egyik vagy a másik napon el ne fojtsák a magyarokat.

Budapesten, a hol a zsidók mindinkább elhatalmasodnak, az a veszély forog fenn, hogy mielőtt ők maguk megmagyarosodnának, megrottják a magyarok természetét is. A jelen pillanatban a nyugtalanság bizonyos nemével látjuk az izraelita inváziót napról-napra nőni Magyarország fővárosában. Befogadni vagy be nem fogadni a rabinust a főrendiházba, nem bír horderővel, holott új zsidóelemnek egy nagy városba, magába az ilyen elemekkel szaturált fővárosba való bevezetése végzetes lehet. Ha Budapesten valamely boltba belépünk, ritka dolog, hogy a kereskedő nem zsidó. Ő kiszimatolja a keresztényt, és gyakran meg is csalja. Ha a vevő felszólal, a zsidó távol attól, hogy mentegesse magát, még lármásabb lesz, és kellemetlen, sőt gyakran szemtelen hangmodort vesz fel. Ezentúl a zsidó fogja érezni magát úrnak a városban; a hely az övé; vagy meg kell előtte hódolni vagy kereket oldani. A most leírt-hoz hasonló arrogáns föllépések azt tanúsítják, hogy a zsidó kereskedő biztosnak érzi magát abban, hogy ő büntetlen marad. Még akkor is, ha kezedbe, tegyük fel tévedésből, hamis pénzt, a mint Magyarországon nevezik: újpesti pénzt nyomnának is, – a mi bizonyos boltokban igen könnyen megtörténhetik, – el kell határozva lenned, nem hagyni abban a dolgot, hanem feljelenteni a turpisságot a rendőrségnél; különben abban a veszélyben forogsz, hogy téged tartanak a tettesnek. Annyi bizonyos, hogy nem a főváros boltjaiban szerezhet az ember magának fogalmat a magyar udvariasságról, főleg egy idegen iránti udvariasságról, a ki nem tudja megkülönböztetni a magyar kereskedőt a zsidó kereskedőtől. És ha az ember meggondolja, hogy ez a változás Budapesten tizenhét év lefolyása alatt történt, joggal aggódhatunk a város jövője fölött. És nem is csodálkozhatunk nagyon azon sem, hogy számos magyar ember inkább hazamegy félreeső városának szomorú magányába, mintsem hogy tehetetlen szemtanúja legyen az ország fővárosában a magyar nép elkorcsosodásának és fokozatos kipusztításának.

Azok után, a miket elmondottunk, némelyek talán kísértetbe jönnének azt hinni, hogy a mi rokonszenveink a tizenhat antiszemita képviselő részére megvannak nyerve, a kik politikai életük főcéljául a zsidók elleni harcot tűzték ki. Mi azonban már kijelentettük, hogy elvileg nekünk nincsenek személyes ellenszenveink Izrael fiai ellenében, ezeket egyénileg véve; mi egyedül attól tartunk, hogy a zsidótömeg egy hógörgeteg lesz; s ugyanazon vészkiállítást hallatnánk akkor is, ha egy török, tatár vagy kínai horda telepednék le Budapesten, és veszélyeztetné a magyar nemzetiséget. A veszély mindenestre fennforog, és ezen veszély miatt, a zsidókérdés legkomolyabbnak tűnt fel előttünk Budapesten tartózkodásunk alatt, nem azért, mert a parlamentben antiszemiták vannak, hanem azért, mivel minden lépten-nyomon zsidóba botlottunk. Egy nem magyar fajnak az ország fővárosában való ezen összetorlódása oly tény, a mely elől kitérni nem lehet, s a mely gondolkodóba ejti az embert. Az antiszemita képviselők programja célzataiban hazafias; de ha nem csatlódunk, az őket sugalmazó fájgyűlölet és üldözéseiknek túlságossága, a helyett hogy sorakoztatná a közvéleményt programjukhoz, azt az izraeliták részére tereli, a kik magukat mint bántalmazottakat és üldözötteket

tüntetik fel. (A szerző úr téved; a hiba a zsidóktól való túlságos félelemben keresendő; ezen félelem nem engedi az embereket nyíltan programmunkhoz csatlakozni. – Szerk.) A nyílt antiszemiták nélkül, mi azt hisszük, ma a parlament minden soraiban megegyezés jött volna létre oly törvények megszavazására, a melyek képesek lennének határt szabni a zsidók fokozatos elszaporodásának Magyarországon, különösen pedig Budapesten. (A szerző úr e részben nagyon rosszul ismeri a magyar parlamenti és kormányzati viszonyokat, s azért tájékozásul csak azt jegyezzük meg neki, hogy az antiszemita képviselők létezése nélkül, eddig már legalább is két zsidó miniszterünk volna, s a képviselőháznak legalább is egy negyede zsidó tagokból állana. – Szerk.)

A vendégszeretet ugyan szent dolog; de, mikor a megérkezett vendég az őt befogadó házigazdát felfalással fenyegeti, a vendégszeretetet nem lehet úgy gyakorolni, mint egyébkor szokás. Miért haboznának a magyarok kiadni a rendeletet, hogy ez az 1867 óta bejött idegen tömeg szélyedjen el az országban, (Ezzel rajtunk semmit se lenne segítve: mert így csak csöbörből vödörbe jutnánk. Szerk.) a helyett hogy az ország fővárosába mint valami meghódított tartományba jöjjön? Miért ne akadályoznák meg más zsidóknak a külföldről Magyarországra való bevándorlását s a vidéki zsidóknak a fővárosban való letelepedését? Miért ne adnának a kikeresztel étlen zsidóknak egy külön politikai szervezetet, a milyen létezett a középkorban az idegen gyarmatok számára, azonban a korszakunk türelmesebb és szabadelvűbb szelleme által sugallt módosításokkal? A zsidók állítólagos megmagyarosodása nem elégséges a mi megnyugtatónkra. Ha Eötvös, Andrássy és Tisza urak a magyarok számát a zsidók segélyével szaporítani remélték, szeretjük hinni, hogy a zsidók magyarosítása által előálló igen komoly veszély nem kerülte ki figyelmüket. Tegyük fel, velők együtt, hogy húsz év múlva, a jelenlegi öt millió magyar tíz millió úgynevezett magyar lesz, a zsidók segélyével. De a magyar nemzetiség problémája azért meg lesz oldva az ő megelégedésükre? Nem félnek ők attól, hogy 20 év múlva, a tíz millió állítólagos magyar közül, Magyarországon nem lesz található egy milliónál több valódi magyarnál, és hogy a többi nem lesz más, mint megmagyarosodott zsidó vagy pedig zsidóvá lett magyar? Caveant consules, ne quid respublica detrimenti capiat.”

A megsemmisített Gambettizmus.

Micsoda lármát ütöttek a zsidó lapok annak idején Gambetta és Disraeli zsidók fölött, hogy miket műveltek ezek, – s most egyidejűleg mint kártyavár omlanak össze ezek művei. Persze az oly annyira magasztalt alkotásaik csak valódi zsidóárúk voltak, s hogy mit ér az ilyen áru, -ezt tudja mindenki: rossz és olcsó, nem lévén semmi tartalma. Miként a zsidó mindig csak a zsidókért törekszik és gondoskodik, ugyanígy Gambetta és Disraeli zsidók is. Még soha se volt a zsidókról olyan gondoskodás, mint a berlini szerződésben; egész országok lőnek a részükre feltárva és konczul oda dobva, úgy hogy úgy nézett ki a dolog, mintha a Balkán-félsziget népei csak a zsidókért ontották volna vérüket, olyannyira értették a zsidók a benszülött népeknek a győzelmét a maguk részére

kizsákmányolni, épen úgy, mint a becsületos munka termékét, anélkül hogy maguk dolgoznának, a maguk részére kaparintják. E népek most a Disraeli zsidó művét lerombolták.

Franciaországban a zsidó Gambetta a francziákat olyannyira elbolondítani és megszedíteni tudta, hogy tényleg ő lett Franciaország sorának az ura és intézője. Ezen kiszédelgett uralom fölött a zsidólapok egészen el voltak ragadtatva és azt vélték, hogy a zsidóuralom most már Franciaországban örök időre meg lön szilárdítva. És hozzá mint magasztalták ezt és mily reklámot csaptak mellette, mivel azt mindenütt behozni akarták! Mivel mindez köztársasági formák alatt történt svindliroztak a szabadsággal és népsouverainitással, s mindig a népet tolták elő, mintha ezzel a csalással a nép csakugyan valami előnyt nyert volna. E helyett a francia nép nyögött a teher alatt, a melyet reája róttak. Mint még soha, lön gyalázatosan kizsákmányolva, s még hozzá azt a gúnyt is zsebre kellett raknia, hogy azt mondták neki, milyen boldog Franciaország, mert a szabadság napja alatt sütkérezhetik.

Ennek a szélhámoságnak a francziák f. é. október negyedikén véget vetettek. A törvényhozó testületekbe történt választásoknál Gambetta növendékei és tanítványai oly teljes vereséget szenvedtek, hogy lehetetlenség nekik e vereséget kiheverniük. Ez a csapás annál megsemmisítőbb volt, mert egészen váratlanul jött. Egy, a zsidók közé derült égből lecsapó mennykő nem kábíthatta volna meg jobban őket, mint a hogy a francia választások kimeneteléről szóló tudósítások megkábitották őket. Egész az utolsó pillanatig egy bizonyos győzelembiztosságot fitogtattak, azt híve, hogy frázisok elkintornázása majd biztosítja nekik a győzelmet, mint az egyideig tényleg így volt, a míg a frázis a valóság által kiszorítva nem lett.

A valóság mindig többet nyom a mérlegben mint a frázis. Ha a valóság érvényesül, a frázisnak mindig tágítania kell, mindenütt a kurtábat húzza. Pedig a frázis a főfegyvere a zsidóknak, ezzel a fegyverrel hódítottak is meg bennünket. Ha az ember valamely zsidólapot a kezébe vesz, kezdetétől a végéig mind csupa frázis az. Addig vitték tévútra az embereket a frázissal, a míg utoljára maguk lettek a tévútra vezetve, amint ezt a francia választások is tanúsítják. Mi mindent nem vártak Gambetta tanítványának, Fénynek, agitacionális útjáról, miként lön támogatva ő még az egész zsidó hatalom által, – és mégis hiábavaló dolog volt mindez. Ferry nem tudott tüdejével a valóság ellenében zölc ágra vergődni, noha ez a valóság egészen néma volt. Hiába kerestek a zsidólapok kapaszkodókat, hogy vigasztalják magukat; minden hiába volt, sőt még okot se tudtak találni, a melylyel a vereséget kimentheték volna. Sőt még hozzá következtetéseket is vontak le, azt mondvá, hogy, ha Gambetta még életben lett volna, és a választásokat vezetete volna, ez a teljes vereség meg lett volna gátolva, mert egy Gambetta tekintélye a francziákat rendszere iránt lelkesedésre tüzelte volna. A dolog azonban egészen megfordítva áll; mert ha Gambetta még élt volna, és valamikép megkísértette volna fellépni, ellene egy hatalmas vihar támadt volna, s Franciaország egyik végétől a másikig üzve és hajtva lett volna.

Némelyek őt fiaiknak véres kalandokban való leöletése miatt, mások kizsákmánylás, nyomor és szükség miatt, a melybe őket taszította, ismét

mások a szabadsággal való népbolondításért, a népnek és az államnak megcsalásáért vonták volna felelősségre. Hisz már éltében is futnia kellett saját választói elől, pedig akkor még a Gambettizmus következményei nem voltak olyan nyilvánvalók, nem voltak még olyan észlelhetők, mint most. A zsidólapok, melyek oly gyakran ábrándozásokba merülnek, azon nagy győzelmi utakról álmodoztak, a melyeket Gambetta tíz évvel ezelőtt tett, a mikor a zsidó frázisoknak még volt árfolyamuk, holott ma olyannyira leestek, mint a legrozogább zsidó börzealkotás. Ha Gambetta még élt volna, úgy éhez a vereséghez még egy másik is hozzájárult volna, s a francziák gyűlölete kézzelfoghatóbb alakulásokat öltött volna magára. Reánk osztrákokra és magyarokra nézve az még egy különös nyereség is, hogy Gambetta nem él, mert ő kelme bizton hozzánk menekült volna, mivel minden zsidó, a kit valahonnét elkergetnek, az osztrák-magyar monarchiába menekül.

Hogy a Gambettizmus Franciaországban nemcsak vereséget szenvedett, hanem egészen megsemmisített, maga a „Deutsche Zeitung” is beismeri, ezt írván: „Annyi azonban bizonyos, hogy a Gambettizmus rendszere nemcsak elítélve, de meg is semmisítve van.” A „Deutsche Zeitung” most konstatálja azt, amit mi már gyakran előre megmondottunk. A tisztességes és okos emberek előtt ez a rendszer már rég el lőn ítélve, most már a francia nemzet is ezt tette. Itt azonban azt is tekintetbe kell vennünk, hogy a Gambettizmus Franciaországban igen elterjedt volt, s hogy Németországban, Ausztriában és Magyarországon is igen sok tanítványa és agitátorja volt a Gambettizmusnak, a kik most szinte elítélve lőnek. Hivatkozunk e részben a „Deutsche Zeitung” kijelentésére. A zsidók, hozzászokva ahhoz, hogy mindig a győztes párttal tartanak, most majd úgy fogják tetetni magukat, mintha a Gambettizmustól mindig távol állottak volna. Hisz egy vagy több kanyarodást tenni a zsidóknál könnyen megy, hiszen ők a politikát csak mint geseftet úzik; az ilyen politikusok mindig csak kelendő portékával kereskednek, és a Gambettizmus nem ily politika többé. Ez elítélve és megsemmisítve van, szerepét kijátszotta.

„Judenfrage.”

A bíróilag konstatált zsidó rituális gyilkosság*.

A Ritter-féle utczai gyilkossági bűnperben f. é. szeptember 29-én mondotta ki harmadízben a krakkói esküdszék a verdiktet, a melynél fogva Ritter Mózes, Ritter Gittel zsidó házaspár és Stochlinszky Marczel zsidóbérencz, a Mních Francziskán elkövetett gyilkosságban bűnösöknek találtattak; minek folytán mind a hárman kötél általi halálra ítéltettek.

A napilapokból ismerik olvasóink e bűnper részleteit; azért itt csak azt jegyezzük meg, hogy első esetben a rzeszowi esküdszék hozott marasztaló ítéletet, a másik két esetben pedig a krakkói delegált esküdszék.

Két ízben sikerült a zsidó mindenható befolyásnak megsemmisíttetni az esküdszék verdiktjét; valjon most harmadízben sike-

rülni fog-e? Majd elválik. Mindamellet alig hisszük, hogy felkössék ezeket a zsidókat; mert tény az, hogy vagy 25 év óta, mióta t. i. az „Alliance israélite” dominálja a világot, egész Európában – tán Oroszországot kivéve, – *egyetlen egy zsidót se akasztottak fel*. Pedig hányan megérdemelték közöttük a tízszeres akasztófát!

Hja persze! A mai „felvilágosult”, „humánus”, „civilizált” korban a zsidó valami „szent” lény, s azért az akasztófa nem az ő számára termett, hanem csak a gojim részére, a kiknek kivégeztetése részleteit a „Volksblattok,” a „Sornálok” valódi pokoli kéjérzettel írják le a legkörülményesebben, – besöpörve jó csomó pénzt az ilyen, a kivégzett arczképével „díszített” lapszámok tömeges árusításából.

Ha tehát a mai világban már az is fehérholló-ritka esemény, liogy egyáltalán csak szóba is jöhet az, hogy akasztófára kerül-e egy zsidó? – még fontosabb dolog az, hogy végre valahára a zsidókra schwarz auf weiss rá lett sütve a rituális gyilkosság bünténye.

Ritter Mózes, illő kaftánnal és pájeszszel díszelgő vén lengyel zsidó, teherbe ejt egy keresztény leányt. Mivel a Sófár nevű zsidó szentkönyv azt rendeli, hogy a zsidó által teherbe ejtett keresztény nőből ki kell metszeni a méhmagzatot: – a vakbuzgó Ritter Mózes, felesége Ritter Gittel segélyével (!) végrehajtja ezt a műtétet az általa teherbe ejtett szerencsétlen keresztény nőn, előbb őt meggyilkolva.

A Ritter Mózes által kannibáli kegyetlenséggel végrehajtott zsidó vallási parancs rikító világot vet a zsidóságnak ez irányban való gaz üzelmeire. Hány, zsidó által teherbe ejtett keresztény nőn hajthatják végre a zsidó gavallérok ugyanezt a műtétet, azaz, hogy a ker. nőt nem gyilkolják ugyan meg, de á la Handler Mór és Fuchs dakter, elhajtják a méhmagzatot az anyából. Hány keresztény nő élete, egészsége megy ily módon tönkre, áldozatul a zsidó kannibálok Molochjának! S ha e ker. nők el nem pusztulnak is az ilyen műtétek alatt: testben, lélekben megtörve, – százalmas teremtéseként vergődnek az életben, az alatt az átok súlya alatt, hogy zsidóval meggondolatlanul összeadták magukat.

Hanem, valamint minden botnak két vége van: úgy a zsidók e rituális praktikájának is megvan a maga jó oldala, t. i. az, hogy a buja zsidók kakuktojásai a ker. nők méhének fészékben ritkábban kelnek ki, s így nem mételyezik meg annyira a keresztény népek vérét saját undok vérükkel, mint a hogy különben megmételtyeznék.

S ha aztán az ilyen keresztény nőket a Mnich Francziska sorsa utóléri, ez a sors úgy rájuk, mint a keresztény társadalomra nézve aránylag még a legszerencsésebb esetnek mondható.

A mérsékelt ellenzéki antiszemitapárt köréből.

A f. é. szeptember 26-ki képviselőházi ülés után tartotta a külön alakult mérsékelt ellenzéki antiszemitapárt első ülését. Ezen ülésen a f. é. augusztusban egybeállított s augusztus 15-ki füzetünkben közzétett program-tervezet felolvasatván, en bloc elfogadtatt, s a mérsékelt ellenzéki antiszemitapárt programjává nyilvánított.

Levél Baranyából.

Tekintetes szerkesztő úr! Bátorkodom a tek. szerkesztőséghez fordulni, mert kötelességemnek tartom, s minden elvtársaimnak is azt javasolom, hogy kötelességükben állana, minden zsidó gaztetteket napfényre hozni. Ugyanis van községünkben egy J-eker Smüle nevű zsidó, a ki különben a Sándor nevet bitorolja, foglalkozására festő, s aki úgy érti a csalást mint bármely fajrokonai; hitelezőit következőkép játsza ki: ugyanis most nem rég egy prágai hitelezője által megpereltetvén a dár-dai járásbírótság előtt 95 vagy 96 frt erejéig, annak rendje szerint ki is jött a bírói kiküldött és foglalást eszközölt; de a zsidó azzal kezdé magát védeni, hogy ő mivel sem rendelkezik; s így hát ugyan mi történt most már a zsidóval? Az, hogy a zsidó elment a községi előljárósághoz, bizonyítványt kérvén, de oly bizonyítványt, hogy ő semmivel sem bír, és ő csak egy segéd; (azaz) a mikor a hitelező a tartozást kéri; – de mikor hitelezni megy, akkor ő az úr. A községi előljáróság elég bölcs volt, azt tőle megtagadni, de a zsidó nem elégedett meg azzal, hanem elfutott a szolgabíró úrhoz s bepanaszolá a községi bírót a bizonyítvány megtagadásáért; a szolgabíró úr pedig elég bölcs volt a zsidó panaszát elfogadni, és a községi bírót megidéztetni, de nem csak megidéztetni, hanem a bizonyítványt is aláíratni. Mit szóljunk éhez? és miért tette ezt? Fájdalom Magyarországra és minden nem-zsidó benlakóira, midőn egyszer egy szolgabíró is közreműködik egy zsidónak.

Igen tisztelt polgártársaim! Óvakodjunk a zsidóktól, ne vásároljunk tőlük semmit, és ne adjunk a zsidónak semmit, mert ha a zsidótól veszesz valamit, az a mértéken megcsal, és ha eladsz neki valamit, akkor is épúgy cselekszik: megcsal a mértéken, pénzben, stb. Hogy ha a zsidó kocsmáros, akkor az italban csal meg, s oly italt ad, hogy az egészséged rontod vele. Nem akarom oly hosszan fejtegetni a dolgot, mert akinek van esze és higgadt meggondolása, az jól megértheti, hogy mi a zsidó, így tehát önmagunknak azon kell törekednünk, hogy a zsidó járom alól kiszabadulhassunk és a kiszabadulást megnyerjük.

Baranyavár, 1885, október hó 10-én.

Maradok elvtársaimnak alázatos szolgálja
Maisztorovits Kálmán.

Az „Alliance israélite universelle” jelentése, 25 éves jubilaumáról.

Amint a párisi egyetemes zsidó szövetségnek egy-egy, a nyilvánosságnak szánt kiadványa megjelenik, Európa hol egyik hol másik városából e füzetek szerkesztőjének azonnal megküldi azt egy-egy névtelen héberfi posta útján, persze azon célból, hogy ő is okuljon belőle. Így kaptuk meg mi az Alliance 25 éves jubilaumáról szóló, legújabban kiadott tudósítást is Nürnbergből. Korábbi füzetekben már irtunk értesítést e zsidó szövetség szervezetéről; azért itt csak azt jegyezzük meg, hogy a hivatalos jelentés szerint 1885-ben van e szövetségnek 30,310 tagja, s hogy a bevételek 1884-ben 408,727 frankra rúgtak. Persze a *títkos* bevételekről, a melyek milliókat tesznek ki évenként, a nagy közönségnek szánt „hivatalos jelentésben nincsen szó.

Legérdekesebb e füzetben a „zárszó”, a melyben az Alliance első ízben hallatja szavát hivatalosan az antiszemitizmus fölött, s ezzel kapcsolatban a tiszta-eszlári per fölött. A zsidó központi vezérhatóságnak e kérdésben tett nyilatkozata bizonyára kiváló érdekléssel bírhat reánk nézve. Halljuk tehát mit beszél az „Alliance” az antiszemitizmusról.

„Az antiszemitizmus.

Midőn az Alliance megalapított, (1860-ban,) úgy látszott, hogy a civilizáció (értsd: a zsidó érdek. – Szerk.) a legtöbb európai országban jogához jutott, s közel feküdt annak a valószínűsége, hogy az új társaság nem fogna hivatva lenni arra, hogy azt ő érvényesítse.

A későbbi tények azonban megsemmisítették ezen reményeket. A civilizált világ (értsd: a zsidóvilág. – Szerk.) már évek óta új, váratlan és fájdalmas látványnak a szemtanúja. Egész Európa szemei előtt történt a középkori fanatizmus (Helyesebben: a zsidók felismerése – Szerk.) hirtelen visszatérének a színjátéka; láttuk mindazon szenvedélyeket, melyeket régen elaludtunk véltünk, mindazon rágalmakat, (helyesebben: igaz vádak. – Szerk.) melyek régen elítélve voltak, újra felszínre kerülni. Egy gyűlöletreméltó irodalom (persze! – Szerk.) naponként a zsidók elleni gyűlöletet, ellenünk a háborút prédikálta; az antiszemitizmusnak megvannak a maga társulatai, élczlapjai, képes almanachjai.

Az Alliance israélite egyike az antiszemitizmus rémképeinek, s azon hazugságok és költemények száma, a melyek ellene felhozattak, egész legio. Azok közül, a kik ezeket a vádakot költötték és felhozták, egyik se vette magának soha a fáradságot az Alliance kiadványait vagy azokat a tudósításokat elolvasni, a melyeket a társulat évenként 60.000 példányban közrebozsát. Ez a tény magában elégséges arra, hogy erről megítélhessük vádjainak valóságát és értékét. (Nem is az alliance hiva-

talos kiadványaiból kell a zsidókat megismerni, hanem mindennapi viselt dolgaikból. – Szerk.)

Az Alliance ebben a háborúban nem vett részt (Persze nyíltan nem, de annál jobban titokban. – Szerk.) Azon országokban, a melyekben leginkább meg voltak támadva, az izraeliták nem szorultak a társaság támogatására; (mert elvégezték ezt a munkát a zsidóbarát kormányok. – Szerk.) megelégedtek azzal, hogy egyenként síkra szálljanak becaületük és joguk mellett, és ezt jól is tették.

A tiszá-eszlári eset.

Ezen antiszemitikus hadjáratnak egyik legszomorúbb epizódja volt a tiszá-eszlári per, a hol néhány szegény izraelita (Ah!) egy magyar faluból, egy gyalázatos és neveléséges vádnak áldozatává lón, a mely vád ellenük, az egész zsidóság ellen lón emelve. (Teljesen jogosan. – Szerk.) Egy ilyen vád keresztülvitelének lehetőségére senki se gondolt, (S miért ne? Hisz a lutczai *rituális* gyilkosok három ízben el lettek ítélve. – Szerk.) csak annak a lehetősége ejtett mindenkit bámulatba, hogy egy ily vád emeltetett. A magyar törvényszök mindenkinek igazságot szolgáltatott. Nyugalommal és bizalommal lehetett Ítéletét bevárni; ez azonban egyáltalán nem járult – se Magyarországon, se egyebütt – a gyűlölet és fanatizmus mérsékléséhez, (mert mindenki meg volt győződve, hogy Tiszá-Eszláron csakugyan történt rituális gyilkosság. – Szerk.) az antiszemiták szenvedélyes szava felizgatja a kedélyeket és fölbreszt minden szunnyadó szenvedélyt. Ezen testvérgyilkosságra (Már minekünk a zsidók nem „testvéreink” – ez ellen az insinuáció ellen protestálunk. – Szerk.) buzdító propaganda ellen szünet nélkül kell küzdenünk; védelmeznünk kell magunkat a folyton újra felmerülő rágalmak ellen.

Ha a zsidók ellenségei fejések és szívósak, ugyanazon szívóssággal kell nekünk is ellenükben eljárunk. (Ezt a szívósságot mi antiszemiták a zsidóktól tanultuk. – Szerk.) Ez az a kötelesség, a melyet az Alliance alapíttatása napjától feladatául tűzött, s csak tovább is hűnek kell maradnia hozzá

Ne adjuk át magunkat illúzióknak. A türelmetlenségnek, a fanatizmusnak egy vonása lengi át Európa nagy részét; gyűlölet és előítéletek újból felszítva vannak; a baj elragad azon országokról, a hol támadt, a szomszéd országokra; a világ el lett árasztva a legegésztelenebb irodalmi termékekkel; minden ország zsidósága megtámadva lett becsületében; szükség tehát, hogy védelmi álláspontra helyezkedjünk.” (Ezzel a lamentációval az Alliance hivatalosan beismeri az antiszemitizmus örövendetes terjedését egész Európában. – Szerk.)

Levelező lap.

A külföldi szemlék és folyóiratok példáját követve, ezentúl füzeteink nem lesznek kötve a hó 15-ik napjához, hanem a körülmények s a közbejött megbeszélendő fontosabb eseményekhez képest, illető havi füzetünk hol a hó 15-ike előtt, hol pedig utána fog megjelenni. Miről tájékozásul t. előfizetőinket ezennel értesíteni van szerencsénk.

S. C. úrnak P–ma. Köszönjük a szíves jó kívánatokat.

F. Gy. plébános úrnak M–a. Pár nap múlva, reméljük, levélileg határozott választ adhatunk becses kérdésére. Különben örvendünk az illető kerület kitünő hangulata fölött, a mi információink is hasonlólag szólnak.